

Obsah

Předmluva	5
-----------------	---

Kapitola I	7
------------------	---

Otázka byla položena. – Malý přehled o příčině problému, jenž vyplývá ze soupeření protikladů. – Hlavní argument, jenž hovoří proti dokonalosti člověka, nebyl doposud nikdy zcela vyložen. – Původ obtíží vyplývá z populace. – Nárys hlavního tématu tohoto eseje.

Kapitola II	14
-------------------	----

Rozdílné číselné poměry, ve kterých rostou počty obyvatelstva a množství potravin. – Nezbytné a zřejmé projevy těchto rozdílných poměrů růstu. Kolísání, které tato situace zapříčiňuje v životních podmínkách nižších společenských tříd. – Důvody, pro které nebyla tato kolísání doposud tak dobře pozorována, jak se dalo očekávat. Tři tvrzení, na kterých spočívá hlavní téma tohoto eseje. – S ohledem na tato tři tvrzení doporučujeme k prozkoumání různá stádia vývoje lidstva, o nichž víme, že jimi lidstvo prošlo.

Kapitola III	23
--------------------	----

Stručný pohled na stádium divoštví a lovu. – Vývojové stádium pastevectví nebo-li barbarské kmeny, jež zaplavily Římské impérium. – Naprostá převaha populačních sil vůči zdrojům potravin – Příčina velké vlny stěhování na severu.

Kapitola IV	29
-------------------	----

Stádium civilizovaných národů. – Pravděpodobnost toho, že je současná Evropa mnohem lidnatější, než tomu bylo za časů Julia Caesara. – Nejlepší kritérium populace. – Pravděpodobný Humův omyl v jednom z kritérií, jež navrhl k odhadu populace. – Nízký

nárůst populace v současnosti, ve většině států Evropy. – Dva hlavní způsoby kontroly růstu populace. – První z nich, nebo-li preventivní kontrola, je zde prozkoumána na příkladu Anglie.

Kapitola V 36

Druhá, nebo-li pozitivní kontrola, je vyložena na příkladu Anglie. – Skutečná příčina toho, pročpak veliká částka peněz, vybraných v Anglii pro chudé, nedokáže zlepšit jejich životní podmínky. – Značná schopnost chudinských zákonů ničit své vlastní cíle. – Návrh na zmírnění tíživého postavení chudých. – Naprostá naše neschopnost, vyplývající ze stálých zákonů přírody, dosáhnout toho, aby byly kdy plně odstraněna tíha nedostatku u nižších společenských tříd. – Všechny druhy kontroly růstu obyvatelstva se mohou rozptýlit v bídě a neřesti.

Kapitola VI 48

Nové kolonie. – Důvody jejich rychlého vzestupu. – Severoamerické kolonie. – Zvláštní případ růstu mimo kolonie. – Rychlost, s níž rovněž starobylé státy vyrovnávaly válečná pustošení, epidemie, hladomor nebo přírodní katastrofy.

Kapitola VII 52

Pravděpodobná příčina epidemií. – Výňatky z tabulek pana Susmilcha. – Periodické návraty nepříznivých období se dají očekávat z několika příčin. – Poměr narození a úmrtí sledovaný v určité zemi a v krátkých časových úsecích nelze považovat za kritérium skutečného průměrného růstu obyvatelstva. – Nejlepší kritérium stálého růstu populace. – Velká šetrnost jako jedna z příčin hladomorů v Číně a v Indii. – Zlá tendence jednoho z dodatků v listině pana Pitta. – Jediná správná cesta k posílení růst obyvatelstva. – Příčiny blaha národů. – Hladomor jako poslední a nejdrastičtější způsob, jakým příroda snižuje nadbytek obyvatelstva. Tři definice, jež můžeme považovat za platné.

Kapitola VIII 64

Pan Wallace. - Omyl v předpokladu, že obtíž, jež vzniká růstem obyvatelstva, je ještě velice vzdálená. - Náčrt pana Condorcetta, jenž se týká pokroku lidského ducha. - Doba, v níž by kolísání, zmiňované panem Condorcettem, mělo být uplatněno u lidského druhu.

Kapitola IX 69

Domněnka pana Condorcetta, která se týká tělesné dokonalosti člověka a možnosti neomezeného prodloužení lidského života. - Omyl tvrzení, které vyvozuje neomezený pokrok z dílčího zdokonalení, jehož hranice nemůže být zjištěna, ilustrována v chovu živočichů a při pěstování rostlin.

Kapitola X 76

System rovnosti u pana Godwina. - Omyl, jenž přičítá veškeré neřesti lidstva institucím člověka. - První odpověď pana Godwina týkající se obtíže, jež pochází ze zcela nedostatečného růstu populace. - Báječný systém rovnosti, o němž se pan Godwin domnívá, že bude uskutečněn. - Jeho naprosté popření z prostého principu populace v období tak krátkém, jako je třicet let.

Kapitola XI 91

Domněnka pana Godwina, jež se týká budoucího vyhasínání sexuální náklonnosti mezi pohlavími. - Málo zjevné důvody, jež hovoří pro tuto domněnku. - Milostná náklonnost není v rozporu ani s rozumem, ani se ctností.

Kapitola XII 95

Domněnka pana Godwina týkající se neomezeného prodlužování lidského života. - Nesprávný závěr, jenž vyplynul

z účinků duchovních stimulací působících na lidský organismus, ilustrovaný na různých případech. – Domněnky, jež se nezakládají na jakýchkoliv jevech doložených v minulosti, nemohou být považovány za filozofické soudy. Domněnky pánů Godwina a Condorcetta, které se dotýkají možnosti, že by se člověk na Zemi mohl přiblížit nesmrtelnosti, zvláštní případ nedůslednosti skepticismu.

Kapitola XIII 107

Omyl pana Godwina, jenž člověka posuzuje příliš ve světle pouhého rozumu. – Ve složitosti bytí budou u člověka vášně vždy působit rušivě vůči porozumění. – Jak pak Godwin zdůvodňuje předmět donucování. – Některé přirozené pravdy nemohou být sdělovány od jednoho člověka ke druhému.

Kapitola XIV 113

Pět nenaplněných poučení pana Godwina, týkajících se politické pravdivosti, na nichž spočívá celé jeho dílo. – Předpokládané příčiny vyplývající z nouze zapříčiněné principem populace, a že tyto neřesti a morální slabiny člověka nemohou být nikdy zcela vykořeněny. – Dokonalost, v tom smyslu, v němž toho pojmu užívá pan Godwin, nemůže být nikdy člověkem dosaženo. Je zde znázorněna povaha skutečné lidské dokonalosti.

Kapitola XV 119

Příliš dokonalé modely mohou někdy spíše bránit než podporovat zdokonalení. – Esej pana Godwina na téma lakoty a hojnosti. – Nemožnost toho, aby byla nezbytná práce ve společnosti rozložena rovnoměrně mezi všechny její členy. – Útoky namířené proti práci mohou vytvářet současné zlo s malou nebo žádnou nadějí na budoucí zisk. – Přírůstky v oblasti zemědělské práce musí vždy přinést výhodu pracujícímu člověku.

Kapitola XVI 128

Pravděpodobný omyl Dr. Adama Smitha skrývající se v tom, jak se zmiňuje o každém zvýšení příjmů nebo kapitálu ve společnosti jako zároveň i o zvýšení fondů sloužících k udržení a zachování práce. – Příklady, v nichž nárůst bohatství nevykazují žádnou tendenci k tomu, aby docházelo ke zlepšení životních podmínek pracující chudiny. – V Anglii bylo zaznamenáno zvýšení bohatství, aniž by přitom došlo k proporcionálnímu navýšení fondů určených k zachování práce. – Situace chudiny v Číně by se nemohla zlepšit v důsledku zvýšení bohatství pocházejícího z manufakturní výroby.

Kapitola XVII 138

Otázka řádné definice bohatství státu. Důvody, podle kterých francouzští ekonomové považují veškeré manufaktury za z hlediska pracovních míst neproduktivní, nejsou ty pravé důvody. – Řemeslná práce a práce dělníků v manufakturách je dostatečně produktivní ve vztahu k jednotlivcům, nikoliv však vůči stát. – Pozoruhodná pasáž nacházející se ve dvou svazích pozorování Dr. Priceho. – Omyl Dr. Priceho ukrývající se v tom, že připisuje blahobyt a rychlý nárůst populace v Americe především zvláštnímu vývojovému stádiu tamní civilizace. – Přivírání očí před obtížemi na cestě ke zlepšení stavu společnosti nemůže přinést žádnou očekávanou výhodu.

Kapitola XVIII 146

Zdá se, že soustavný tlak bídy, jemuž je člověk vystavován v důsledku působení principu populace, odvádí naše naděje až do budoucnosti. – Naše nedůsledné představy o Boží prozřetelnosti. – Svět jako pravděpodobný mohutný proces probuzení hmoty v lidské mysli. – Teorie o formování mysli. – Neklid pocházející z tělesných příčin. – Neklid způsobený obecnými přírodními zákony. – Neklid pocházející z obtíží života, jež vznikají působením principu populace.

Hoře nutná k tomu, aby obměkčila a polidštila srdce. – Probuzení sociálního soucítění často produkuje lépe ustrojené povahy než jakými jsou pouze vlastníci určitých nadání. – Morální zlo je nejspíše nutné k tomu, aby vytvářelo morální dokonalost. – Probuzení pocházející z intelektuálních potřeb je nepřetržitě posilováno nekonečnou růzností přírody a temnotou, jež je spojena s metafyzickými předměty. – Obtíže Zjevení mohou být přičteny tomuto principu. – Stupeň důkazu, jenž obsahují texty, nejspíše nejlépe sledují zdokonalení lidských schopností a morálního zdokonalení lidstva. Myšlenka, podle níž byla lidská mysl stvořena citovým probuzením, zdá se, vysvětluje existenci přírodního a morálního zla.

Český národní ústřední knihovní ústav
v Praze, Na Příkopě 15, 115 06 Praha 1
tel. 221 92 111, 221 92 112, 221 92 113

Knihovna Národního ústředního knihovního ústavu
v Praze, Na Příkopě 15, 115 06 Praha 1

Knihovna Národního ústředního knihovního ústavu
v Praze, Na Příkopě 15, 115 06 Praha 1

Knihovna Národního ústředního knihovního ústavu
v Praze, Na Příkopě 15, 115 06 Praha 1

Knihovna Národního ústředního knihovního ústavu
v Praze, Na Příkopě 15, 115 06 Praha 1

Knihovna Národního ústředního knihovního ústavu
v Praze, Na Příkopě 15, 115 06 Praha 1

